

ታሪኽ ክደጋገም ከሎን

ግደ ተጋሩን

ጥቅምቲ 13/ 2018

ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)

ታሪኽ ክደጋገም ከሎ (ብዝምድናዊ አባሃህላ) እቲ ሕማቕ በሰላ ምሕንጣጥ፡ ዋላ እቲ ጽቡቕ'ውን ጋም-ማን ስለዝኸውነ ኣብ ዘለኻዮ ደው ወይ ደውታ ምጻኑ እዩ። እቲ ምዕባለ ዝብሃል ግን ነቲ ጽቡቕ ክትውስኸሉን ክትጽግኖን ከምኡ ድማ ናብ ሓድሽ ለውጥታት ከተሰጋግሮን ከለኻ ኢዩ።

ኣብ ጉዕዞ ቃልስና ወይ ታሪኽና ኣወንታዊ ዝተመዘገበ ሽቶን ከምኡ ድማ ኣሉታዊ ዝተደጋገመ ሃስያታት ፍረ-ኣልቦ ከንቶን ኣጋጢሙና ኢዩ። እቲ ኸሉ ተቓሊስና ዘምጸእናዮ ክሳብ ኤርትራ ትብሃል ሃገር ምርግጋጽና ብኣወንታ ዝግለጽ ጽቡቕ ሸነኻት ክኸውን ከሎ፡ እቲ ኸሉ ሕድ-ሕድ ኩናታት ሕልኸልኻት ጥልመታት ብዓቢኡ ክኣ ወረራታት እናሳዕ እንዳተደጋገመ ሰላም ዝኸልኣና ተመኩሮታት ክኣ ኢቲ ኣሉታዊ ሸነኽ ወይ መዳይ ኢዩ።

እዚ ሕውስዋስ ምህርቲ ናይ ናብራ ፍረ ዘለዎን ፍረ-ኣልቦን ኣብ ብዙሓት ሃገራት ዘጋጠመ፡ ዘጋጥም ደሎ፡ ወይ'ውን ንብድሕሪ ሕጂ ከጋጥም ዝኸእል ኢዩ። ንኤርትራ ሃገርና ኣጋጢሙዋ ነቲ ጽቡቕ ከተስተማቕሮ ከይጀመረት ከላ ደግሲ ናይቲ ኣሉታዊ ታሪኽ ምድግጋም ኣርኪቡ።

ከምቲ ታሪኽ ዝትርኾ ሕብረተሰብና ካብ ሰንሰለታዊ ወራራት ኣየዕረፈን። ኣብ ግዜ መሳፍንቲ ብውሽጣዊ ብመሳፍንታዊ ጎነጻት ህዝቢ ሓሊቑ፡ ወኻርያ ዓዲ ሶጉዶ ጸጊብኪዶ? ጸጊቦ'ወ ወልዱ ዝሓረዶ ተባሂሉ፡ እዚ መስክር ዘዩድልዮ ብደርፊ ዝርታዕ ኣሉታዊ ሸነኽ ታሪኽና ኢዩ።

ኣብ ወረራታት እንተ ኸድና ክኣ ሃጺይ ዮውሃንስ ኣብ ልዕሊ ራእሲ ወልደሚካኤል ዘካየድዎ ሰላማዊ፣ ተመሲልካ ናይ ዓመጽን ቀይድን መስርሕ ተራእዩ። እዚ ታሪኽ እዚ ብሃጺይ ሃይለ-ስላሴ ተደጊሙ፡ እዚ ታሪኽ እዚ ብደርጊ ናብ ዝበኣሰ እሳተ-ጎመራ ዓሪጉ፡ ሎሚ ኣብዛ ዘበናዊት ዓለም ክኣ ብዶ/ኣብይ ዝመርሓ ኢትዮጵያ ናይ ሰላም መንጠሊና ተጎምጉማ ብጥበብ ናይ ሃጺይ ዮውሃንስ ትወረና ኣላ።

ኤርትራውያን ኣእምሮ ከነዕቢ እንተዘይ ክኢልና ዝተፈላለዩ ገበር ዘለዎ ሓንቲ መጽሓፍ ጥራይ ከነንብብ ከንነብር ኢና። ኣብ ከምዚ ኩነታት'ዚ ደው ወይ ክኣ ጋም-

ማን እንተደኣ ንብል ኩንና እቶም ዘዝቐደምና ነዛ ትደጋገም ደላ ምጽሐፍ ዘንብቡ ወወለድና ካብ ምስንባት ዓዲ ኣይክንውዕልን ኢና ።

ኣብዛ ዘበናዊት ዓለም ብትኽክል ኣእምሮና ከነስፍሖ እንተ ዘይክኢልና ኤርትራውያን ንኹን ኢትዮጵያውያን ብእንገብሮ ኣሉታዊ ሸነኽ ናይ ታሪኽ መድግጋም ኣብ ተጣዒስካ ዘይሕከም ህዝባዊ ክሳራ ፈፎው ምባልና ኣይተርፈናን ኢዩ። ከምቲ ኣምሓራ ዝምስልዎ ከወደቁ ወድያ መንፈራገጥ ጀርባ መምለጥ ክኸውን ኢዩ። ትርጉሙ መስ ወደቕካ ምግልባጥ እንግድዓ ምምላጥ ምኻኑ ኢዩ።

እዚ ሕጂ ደሎ ፖለቲካዊ ኩነታት ናይ ዓለም ኣርቂቕና እንተርኢናዮ፡ ሓያላን መንግስታት ብፍላይ ክኣ ምዕራባውያን ከምታ ዝሰርሑና ይፍንጥሑና ኣለዉ። እቲ ቅድም ቦቲ ቀጥታዊ መግዛእዊ ወረራ ሰሪሖምና፡ ብድሕሪኡ ብሓድሽ መግዛእቲ ብተዘዋወሪ መንገዲ ባንዴራ ዓዲሎም ( ) ከናቑቲናን ክምዝምዙናን ጸኒሖም፡ ሕጂ ኸኣ ብቐጥታን ብተዘዋወርን ከምታ ዝሰርሑና ክፍንጥሑና ህርድግ ይብሉ ኣለዉ።

ዋእ! ኣብ ከምዚ ዝኣመሰለ ኩነታት ኣብ ኩረሻ ናይ ዝተቐየደት በቕሊ ኩንካ ክትሰግር ኣይትኸእልን ኢኻ፡ ንሱ እቲ ኣቐዲመ ዝጠቐስኩዎ ታሪኻዊ ደውታ ኢዩ። እዚ ኣብ ኤርትራውያን ዝወርድ ደሎ ገበን ምናልባት ኢትዮጵያ ትዕንድረሉን ትስሕቀሉን መሰሉ ዝረኣዮም ሳዕቤን ናይ ወረራ ዝረሰው ደቂ ክልትኡ ሃገር ክህልዉ ይኸእሉ ኢዮም። እዚ ምድግጋም ታሪኽ እዚ ግን እንተ ዘይለቢምና ደቂ ኸልትኡ ህዝቢ ዝኸርመየሉን ዝነብዓሉን ክኸውን ዓቢ ተኸእሎ ከም ዘሎ ክንግንዘብ ይግብኣና። ሕጂ ብእዋኑ ህዝቢ እንተ ዘይተበራቢሩ ድሕሪ ውድቀት ንዝጠለሙ መራሕቲ ምምራር ካብ ዕንወት ዘድሕኑና ኣይኩነን። ምስክርና ዘለናዮ ሃለዋት ስለዝኸነ ኣቐዲምና ንፈልጦ።

ዝኸነት ትኹን ሃገር እንዳወረረት ወይ ክኣ ንወረርቲ እንዳተሓባበረት ወይ'ውን ህዝቢ መሰሉ ክቕንጠጥን ልዕላውነቱ ክገሃስን ከሎ ተዓዛቢት ኩይና ኣብ ትሓልፎን ደሞክራሲያዊት ክትበሃል ብወገነይ ትኽክል ኣይኩንን። ኣብ ደሞክራሲ ፍርቂ ተረድኦ ትርጉም የብሉን። ደሞክራሲ ከም ጁባን ሰረን ከከም ዝጥዕመካ ትኸደኖ ክዳን ኣይኩነን፡ ኣብ ገዛኻ ሰላም ትደሊ ንኻልኣት ክኣ ትወርርን ወይ ባዕሎም ይፈልጡ ትብልን እንተደኣ ኩንካ ሌላኻ ምስ ደሞክራሲ ጎደሎ ብኡን ፈረቕኡን ኢዩ። እዝን ወድኸምዝን ዝሕላገቱ ኣሰራርሓ ሓያላን ምንግስታት ክኣ ኢዩ ንዓለም ዘሸግራን ሰላም ከለኡዎን ደሎ።

ደሞክራሲ ብዙሕ ጊዜ ኢያ ተምዘመዝ፡ ማለት ወረርቲ ብስም ኣብዝሓ ድምጺ (ማጅሪቴ ዊንሰ) ብዝተፈላለየ ጥበብ ኣደናጊሮም ህዝቢ ዝወሰኖ ኢዩ ኢሎም እዚ ክበሃል ዘይክኣል ገበናት ይፍጽሙ። ተበለጽቲ ክኣ ብኣነ ኣየድመጽኩን ጉልባብ ጌሮም ካብ ገበን ክሃድሙ ላዕልን ታሕትን ይብሉን የማኻንዩን። ደሞክራሲያዊ መሰል ብዓቕን ድምጺ ጥራይ ዝረጋገጽ ኣይኩነን። እቶም ዝወሓዱ'ውን ኣብቲ ቅኑዕ መርገጽ

ጸኒያም እንተተቃሊሶም ሳዕርን ልብን እንዳላደረ ይቦቀሉል ከም ዝብሃል ሓይሊ ሚዛን ኣብ ሓደ ደረጃ ምዕባሌ ክምዝቕየር ይኸውን ኢዩ።

ኣብ ምዕራባውያን ሃገራት ነቲ ኩሉ ኣብ ዓለም ዝግበር ወረራ-ራት ነተን ኣብ ስልጣን እንዳተበራረያ ዘካይድኦ ዓበይቲ ፓርቲታት እንዳኸኩነኑ ገና ኣብ ስልጣን ከድይቡ ዕድል ዘይረኽቡ ንኣኸቱ ፖለቲካዊ ፓርቲታት መሊኦም ኣለዉ። ከም መማህራን መጠን ክኣ ኣብቲ ሕብረተ-ሰብ ዓቢ ትርጉም ኣለዎም። ስለዚ ደሞክራሲ ከም ናይ መሰል መሳርሒ መጠን፣ ናይ ዓበይቲ ፓርቲታትን ናይ ዓመጽ መትንታቶምን ኣብ ዝተፈላለዩ መድረኻት ብዝተፈላለዩ ጥበብ ደጋገምቲ ወረራን ዘልኣለማዊ ንብረት ክኸውን የብሉን።

እምብኣር ኢትዮጵያን ኤርትራን ኣብ ከምዚ ዝኣመሰለ ሕልኽልኻት ኣብ ላዕሊ ብሕጽር ዝበለ ከም ዝገለጽክዎ ይርከባ ስለዘለዎ፣ እዞ ኤርትራ ክኣ ብሰላሕታዊ ጥበብ ትውረር ብምህላዎ እዚ ምድግጋም ታርኽ እዚ ካብ ህዝቢ ትግራይን መንግሥቱን ዘይተኸወለ ኣዚዩ ብሩህ ዝኸኑ ጸረ ሰላም ዝኸኑ ንደሞክራሲያውነት ተጋሩን ብፍላይ ክኣ ንመራሕቶም ኣብ ሕቶ ምልክት ዘእቱ ፈታኒ ተርእዮ ከም ምኻኑ መጠን፡-

ተጋሩ! እንታይ ትገብሩ?

ዝምድና ጎረባብትና ልምደን ቋንቋኤን ብዓቢኡ ክኣ ባህሊን ምስ ናትና ሕደ ወይ ክኣ ዝተመሳሰለ ክኸውን ይኸእል ኢዩ፣ ወይ ክኣ ኢዩ። እዚ ክውንነት እዚ ካብ ምዕብልንኣን ዘንጸባረቕ ምኻኑ ብዙሕ ግዜ ተገሊጹ ኢዩ። ከተማውን ገጠራውን ምዕብልናታት ኣብ ውሽጢ ሓንቲ ሃገር ከይተረፈ ፍልልያቱን ምቅርራባቱን ካብ ደረጃ ምዕብልንኣን ዘንጸባረቕ ኢዩ።

ኣብ ኤርትራ ከምዝተግዘብናዮ እቲ ወዲ ከተማ ነቲ ወዲ ገጠር ኣንታ ህጉር እንዳበለ የላግጸሉን ወይ የባጭወሉን ብናይ ትምክሕቲ ዓይኒ ክኣ ይርእዮን። እዚ ኣበሃህላ'ዚ ዋላ ኣብ ዓደ'ምሓራ እቲ ወዲ ከተማ ነቲ ወዲ ገጠር ባላገር ኢሉ የነኣእሶ፣ እቲ ገጠር ዕባይ ክኣ ከም ኩነታቱ ይድሃል ወይ ክኣ የንጸርጽር ናብ ባእሲ ገጹ ብምድሃብ ክኣ ብዘለዎ ትሕዝቶ ኣብ ልዕሊ እቲ ዝተመክሓሉ ሰብ ሓደጋ የውረድ። እዚ ነገር'ዚ ኣባናን ኣብ ጎረባብትናን ከጋጥም ከሎ ኣርኪብናሉ ኢና። ብዛዕባ ለውሃትን ዘይለውሃትን ልግስን ብቅን'ውን ከምኡ ካብቲ ቍጠባዊ ኣነባባር ዘንጸባረቕ ኢዩ። ኣብ ምስፍናዊ ሕብረተሰብ መብዛሕትኡ ንክትነብር ብዙሕ ጉልበተ-ዕዮ ስለ ዘይተፍስስ ኣብ መጓሰን ሕርሻን ስለ እትነብር፣ ከምዚ ሎሚ ኣግራብን እንስሳን ከይበረሰ ከሎ እቲ ካብ ጥሪት ዝርከብ ሕሉብን ካብ ስቡሕ መሬት ዝርከብ ማእቶትን ሃብታም ፍረ መርርን ዝህደና እንስሳ በረኻን ምስ ልግስን ሕያውነትን ከም እትተኣሳስር ይገብረካ። ኣብ ከተማታት

ዝርከብ ህዝቢ ግን ነጋዳይ ንመኻሰቡ፣ ሸቃላይ ክኣ እኹል ጸማ ርሃጽ ስለዘይረክብ እቲ ኩነታት ለውሃትን ዋላ ጠባያት ናይ ሰብን ከም ዝቀያየር ይኸውን።

ካብኡ ናብኡ ኣብ ኤርትራ ኣብ ከበሳ ዘሎ ህዝቢ ምስ ኣብ ምታሕት ዘሎ ብፍላይ ክኣ ኣብ መጓሰ ዝነበር ብጣዕምን ብህዱእ ኣዘራርባን ብለውሃትን ከይተረፈ ዝተፈልየ ከብይኑ ንረኽቦ። ሓደ ብዓል መጋርያ ከብቲ ከምዚ ሎሚ ከይኮነ ኣብ ንብረቱ ዘውጽኦ ጉልበተ ዕዮ ክንዲቲ ናይ ወዲ ከበሳ ኣብ ጸቢብ መሬት ዝሓርስ ወይ ክኣ ሸቃላይን ሓውሲ ሸቃላይን ከብይኑ ብጥብብ ካብ ወርሒ ናብ ወርሒ ዝሰጋገር ብዓይኒ ለውሃትን ሸገርገርን ክትርእዮም ከለኻ ዝተፈላለዩ ከብይኖም ትረኽቦም።

እዚ ማለት እቲ ብዓል መጋርያ እታ ዝዓበየት ስርሑ ወጋሕታ ተሲኡ ነታ መጋርያ ከብቱ ዝሰትያላ ጋብላ ማይ ምምላእ እያ። ብድሕሪኡ እቲ ዝተረፈ ህድእ ኢልካ ዝግበር ስለ ዝኸነ፣ ገሰ ሰብር ውድ፣ ኮፍ በል ኣይተተሃወኽ ሓሊብ እንካ ስተ ኢሉ ንጉድ ኢዬ ዘቐብለካ። ኣኹሉ ዝተርፍ ጸባ ኣብ መሬት ከይተረፈ ዝኩዮ ስለዘለዎ ክኣ ወዮ ሰቲኻሉዶ ኢዩ።

ኣብ ተጋሩ እንተ ተዓዚብኻውን ተመሳሳሊ ኢዩ። ኣነ ኣብ ኣስመራ ይኹን ኣብ ስደት ምስ ብዙሓት ተጋሩ ሌላ ነይሩኒን ኣለንን። ልክዕ ከምዚ ኣብ ላዕሊ ክገልጸ ዝጸናሕኩ ካብ ኣነባባር ዝበቐለ ፍልልይ ኣለዎም። ኣብ ኣስመራ ዘለዉ ደቂ ከተማ ዓቕለኛታት ኣይኮኑን፣ ብተስታን ብቡኛን ዝጨራደዱ ኢዮም። እቲ ሚስኪን ድኻ ግን ወዲ ትግራይ ይኹን ወዲ ኤሪትራ ወይ ወዲ ካልእ ሃገር ኣብ ትኳቦ ስለዝነበር ካብ ዓቕሊ ምግባር ሓሊፍካ ካልእ ዕድል የብሉን። ኣብ ትግራይ እንድሕሪ ኬድካ ክኣ ተመሳሳሊ ሓበሬታ ኣለኒ። ከም ዝተሓበርክዎ ብሸነኽ ምብራቕ ዘለዉ ለጋሳት ብሸነኽ ምዕራብ ዘለዉ ክኣ ኣይግድን ወይ ክኣ ኣይከምኦምን ይበሃል። ዳሕራይ ኣነ ነቲ ኣነባባርም እንተስተብሃልኩሉ መጠናዊ ፍልልይ ኣለዎ።

ብዓል ኣኸሱም ጥንታውያን ከተማታት ስለ ዝኸኑ ኣብ ምህታት ዝተመርኩሰ ሸቕጣ ሸቕጥ ኣለወን። እዚ ኹሉ ማእለማታት ጥበበኛታት ናይ ወርቂ ቀረጽቲ በብዓይነቱ መተዓዖይታት ቤት መስተታት ቤት ብልዕታት ከተማውን ሓወሲ ከተማውን ኣነባባራት ስለዘለዎ ከምቲ ኣብ ላዕሊ ዝጠቐስኩዎ እቲ ፍልልያት ምስ ጉልበተ ዕዮ ዝተኣሳሰረ ከብይኑ መዚነዮ። እዚ ናተይ ሚዛን ከብይኑ ካብ ናይ ካልኣት ክፍለ ይኸእል ይኸውን።

ብሓጺሩ ዝኸነ ይኹን ምቕይያራት ኣብ ምዕባል ሕብረተ-ሰብ ዝርከብ፣ ኣብ ቋንቋ ዝርከብ ናይ ቃላት ምትኽኻእ ከይተረፈ ካብ ምዕባል ናይ ቍጠባዊ ሰረት ዘንጸባረቐ ወይ ዝተወልደ ኢዩ ክብል ስለዝደለኹ ኢዩ። ንመረዳእታ ዝኣክል፣ እቶም ኩሎም ናውቲ ማእቶታት ምትከል ዕርፊ ድጉሪ ነዊት ኣርዑት ምራን ቀደም ምራን ቍራብዓት ከርፈሰ ወዘተ.. ኣብ ግዜ መስፍናዊ ስርዓታት ኣገደስቲ ዝነበሩ፣ ኣብ ርእሰማላዊ ስርዓት ብኻልኣት ርእሰማላዊ ናውቲ ማእቶት ተተኪኦም ኣብ ቋንቋ ናይ

ቃላት ምቅይያራትን ናይ ቋንቋ ምህብታምን ከም ዝውለድ ይገብሩ። ብዛዕባ ቋንቋን እንታይነቱን ምናልባት ካል ገዜ ብዝሰፍሐ ክነዕልለሉ ስለ እንክእል ንሕጂ ኣሕጽር ከነብሎ።

ስለ'ዚ ሕብረተሰብ ከም ሕብረተሰብ ናይ ኣገባብ ማእቶት እንተዘይከመይኑ ንዓይ ኩሉ ሰብ ሓደ ከመይኑ ኢዩ ዝርኣየኒ። ምስ ጎረባብትና ዋላ ብደም ብዘርኢ ንተኣሳሰር እንተኸኑንና ካብ ታሪኽ ዘማዕብሎን ወይ ዝወልዶን ፍልልያት ከነምልጥ ስለ ዘይንክእል፡ ነቲ ፍልልያት ክንቅበሎ ኣብዘይንክእለሉ ግዜ፡ ሓድነትናን ምምስሳልናን ብዘየገድስ ኣብ ምትዕምማጽ ንኣቱ። እቲ ቃልሲ ድማ ኣብ መንጎ ዓማጽን ተዓማጽን ይኸውን እሞ ኣብ ዘበናዊት ዓለምና ኣብ ደሞክራሲያውያንን ጸረ-ደሞክራሲያውያንን ጎበጥትን ጸረ ጎበጣ ተቓለስትን ንከፋፈል።

እዚ ኩነታት እዚ እምበኣር ኣብ መንጎ ኢትዮጵያን ኤርትራን ይደጋገም ስለ-ዘሎ፡ ተጋሩ ኣዝማድኩም ዝጉብጡ ዘለዉ ኤርትራውያን ዲዮም ወይስ ዝጎበጡ ዘለዉ ኢትዮጵያውያን? ነብስኹም ከም ደሞክራሲያውያን ትቕጽርዎ እንተድኣ ከንኩም ሃገርኩም ብምኻና ጥራይ ንሰላሕታዊ ወረራ ኢትዮጵያ ብትም ክትሓልፍዎ ወይ ክኣ ንኤርትራ ከም ሃገር ኢና ንፈልጣ ብዝብል ናይ ልሳን ኣገልግሎት (ሊፕ ሰረቪስ) ብምውፋይ ኣብ ጥበራ ጥራይ ክትነብሩ ዝግባእ ከመይኑ ኣይስምዓንን።

ስለዚ ተጋሩ! እንታይ ትገብሩ?

ብመሰረቱ ነዚ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ኣባይ ኣብዚ ንክበጽሕ ዕድል ዝሃብኩም ማለት ኣመራርሓኹም (ወያኔ) ምስኡ ዘየዋጸእ ፍቕርን ዘይብሩህን ብሩህን ሽርክነት ብምግባሩ ኢዩ። እዚ ሽርክነት'ዚ ብርሰት ህዝቢ ክልቲኡ ሃገራት ከምዘስዓበን ሕጂ ክኣ ኩሉ ምሉ ኣብ ዝተረፈ ጸንቕቕ ዝብል ኢሳያሳዊ ጭከናን በጺሑ ክምዘሎን ኣብ ቅድሚያ ዓይንኹም ትርእይዎ ኣለኹም። ባህላዊ ዝምድና ይኹን ናይ ወለዶ ሓረግ ምስ ኤርትራ ዘለኩም ካብ ወረራ ከድሕነና ኣይክኣለን። ፖለቲካዊ መርገጽኩም ካብ ደሞክራሲያውነት ይርሕቕ ስለ ዘሎ፡ ታሪኽ ክደጋገም ከሎ ብትም ክትሓልፍዎ ከለኹም ናይ ዶ/ኣብይን ናይ ኢሳያሳን ማሕላ ከምቲ ኣብ ላዕሊ ተገሊጹ ደሎ ዓቃላት ለዋሃት ተጸምምቲ መክበርቲ ሰብ ናብ ዝብል ኣበሃህላታት ዘይከኑስ ኣብ ስቕ ዘሎ መሰቓሰቕ ናብ ዝብል ምሳሌ ገጹ ከዛዘወኩም ስለ ዝክእል፡ _

ሕጂ ተጋሩ! እንታይ ትገብሩ?

እዛ ንነብረላ ዘለና ዓለም ናይ ሕውነት ዓለም ኣይመስለንን፡ ፖለቲካዊት ዓለም ካብ ትኸውን ነዊሕ ከመይኑ'ሎ። እዚ ድማ ናይ ጥቕምታት ዝምድናታት እምበር ናይ ደም ዝምድናታት ኣኸቲሙ ዳርጋ ቦታ የብሉን ክበሃል ይክኣል። ቀደም ናይ ደም ዝምድና ዝተፈላለየ ሓልዮትን ክሳዕ ናይ ምሕላቕን ነይርዎ። ቀሊል መረዳእታ ኣነ ዘርኩብክለ፡

ዓድና ድንድል ይሰረሱ ነይሮምሲ ኩለን ጎደቦታትና ሓሓደ ምዓልቲ ብጉልበት ክሕግዛና ከለዎ፡ ሓንቲ ዓዲ ብትውልዲ ናይ ቀረባ ኣሕዋት ስለ ዝኸንና ክልተ ምዓልቲ ሓገዛትና። ፍቕሪ ይኹን ጽልኢ፡ ሓልዮት ይኹን ለውሃት ወይ ብኣንጻሩ ሎሚ ግዜ ኩነታት ናይ ኣነባባር ረሲዑዎ ስለዘሎ፡ ዝምድና ሕብረተሰብ ብደሞክራሲን ጸረ-ደሞክራሲን ከም ዝትካእ ኩይኑ ኣብዝሃለወሉ ህሞት ብሓረግ ናይ ዘርእኹም ዘይከነስ ብደሞክራሲያውነትኩም፡

ሎሚ ተጋሩ! እንታይ ትገብሩ?

ሎሚ ኩነታት ዓለም ኣብ ሓዲሽ መድረኽ ኣትዩ ዝምድናታት ሓያላን መንግስታት ካብቲ ዝነበረ እንዳተቐየረ ክኸይድ ከሎ ንዕዘቦ ኣለና። ቀደም ዘይነበረ ሕብረት ኣውሮጳ (EU) ሓዲሽ ፖለቲካዊ ኩነታት ዓለም ከም እንርኢ ገይሩና፡ ካብኡ ዝተጣዕሰ ውሳኔ ዓዲ እንግሊዝ በረክሲት (BREXIT) ካልእ ሓዲሽ ኩነታት ንዕዘብ ኣለና፡ ካልእ'ውን በሪክስ (BRICS) ዝበሃል ዝምድና ብራዚል ሩሲያ ህንዲ ቻይና ከምኡውን ደቡብ ኣፍሪቃ ተወሳኺ ተርእዮ ተወሲኹዎ ኣሎ። እዚ ጥራይ ዘይከነ ቅድድም ሩሲያን ቻይናን ኣዝማዶም ከም ብዓል ቱረክን ኢራንን ወዘተ.. ብሓደ ወገን፡ ብቲ ካልእ ወገን ድማ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካን ቤተሰባን ከራኹራን ከም ናይ ብዓል ኢማራት፡ ናይ ስዑዲ ዓረብ ዘይነበረን ዘይግመትን ሓዲሽ ፈንጠርጠር ዝምድናታት ምስ እስራኤልን ኣብ ልዕሊ ማእከላይ ምብራቕን ዙርያ ማእከላይ ባሕርን፡ ከምኡ ድማ ኣብ ልዕሊ ከባቢ ቀይሕ ባሕርን ኣብ ዝርከቡ ህዝብታትን ዝካየድ ዘሎ ዓቕን ዘይብሉ ግፍዒ ከም ሽም ዘይብሉ ንህቢ ከምዝፈናግሕ ገይሩ፡ ኤርትራውያን ጥራይ ዘይከነስ ኢትዮጵያውያን'ውን ካብኡ ሓራ ኣብዘይከንሉ እዋን፡ ኣብዚ ውሕስነት ናይ ሰላም ዘይብሉ ተርእዮ ኣብ ዝምድና ዶ/ኣብይን ጸረ ወድ-ሰብ ኢሳያስን፡

ተጋሩ! እንታይ ትገብሩ?

ምናልባት መፍለስ ኣብ ኣም ከይድይብሲ ምሳር ተማላእ ዝብል ምስላ ቀዳሞት መፍለስ ኣብ ኣም ዝድይብ ስለዝኸነ ኣይከነን፡ ግን ምናልባት ሓደጋ ከዩጋጥመካስ ተጠንቂቕካ ጽናሕ ማለቶም ኢዩ። ኣነ እዚ ተጋሩ ኣሕዋትና ዝብል ኣዘራርባ ከምቲ ኣብ ላዕሊ ዝገለጽኩዎ ዝስቆረኒ ኣይከነን፡ ንሕውነት ብዓይኒ ዲሞክራሲ ጥራይ ኢየ ክመዝኖ ዝደለ፡ ምክንያቱ ይትረፍዶ ናይ ዘርኣዊ ሓረግ ሕውነት እዚ ዘለናዮ ኩነታት ደቂ ሓንቲ ማህጸን'ውን ገሌና ኣብ ትሕቲ መሬት፡ ገሌና ክኣ ኣብዚ ኣሎ ዘይትብለሉ ስደት መሃንንና ጠፊኡና መርድእ ዘይብሎ መቓብር ይውሕጠና ኣሎ። ብደቂ ሓንቲ ማህጸን ክኣ ንሽዩጥን ንልወጥን ኣለና።

እምብኣር ኣብ መወዳእታ ክብሎ ዝደሊ ዋልታ ኢሳያስን ዶ/አብይን እቲ ዝረኣናዮ ተሳኢሎምሉ ዘለዉ ካብ ሓንቲ ጥይት ክከላኸል ዘይክእል ትዝታ ፈኸራ መሳፍንቲ ንደሞክራሲያዊ ዕጥቂ ከሸንፎ ኣይክእልን ኢዩ ብሃላይ ኢዩ። ስለዝህ መራሕቲ ሕዝቢ ትግራይ ህዝብኹም ከይተረፈ ምስ ደሞክራሲያዊ መሰላት ተላልዩ ስለዘለ፡ በቲ ተላልዩዎ ዘሎ ዕጥቂ ክትመርሖዎ ኣነ ከም ረድኢ ክፍለ (ባሻይ) እምሕጻነኩም ኣለኹ።

መጻኢ ትውልዲ ህዝቢ ኤርትራን ትግራይን ወዘተረፈ ጎረባብትን ኣብ ደሞክራሲያዊ ኣተገባብራ ምርኮሩስ ጌሩ ኢዩ ሰላም ፍቕሪ ሓድነት ዝፈጥር እምበር፡ ብኣገባብ ናይ ቅዝፈት ወልፋ መላኺ እሳያስን ኣምሰሉ ዶ/አብይን ንደሞክራሲ ቀቢርካ ብፍቕርን ሰላምን ዝብሉ ቃላት ኣጎልቢብካ ልቕሎቕሎ መቓብር ምስራሕ እንዳ ምወታን ካብ ምጅን ሓሊፉ ካልእ ንህዝቢ ክልቲኡ ህዝብታት ዘቕስን ወጽኢት የብሉን።

ስለዚ ዲሞክራሲያውያን እንተድኣ ኩንና ንስካትኩም ጥራይ ዘይኩነስ ንሕና'ውን ምሳኹም ተሓባቢርና ካብዚ ዝኸበና ዘሎ ዓለም ለኻውን ዞናውን እሳተ-ጎመራ ንህዝብታትና ካብ ተለኻኸም ክነድሕን ኣስተዋጽኦና ከንድምርን ታሪኽ ከይንደግምን ሓላፍነት ንሰከም። ኣነ ከም ውልቀ-ሰብ ኣብ ዝሓለፈ ጽሑፋተይን ኣብ ናይ ወትሩ ገለጻታተይን ንጸያፍ ህግደፋዊ ተልእኮ ኣብ ልዕሊ ተገሩ ዝወረድ ብዓይኒ ደሞክራሲ ካብ ዝሞጎቱ ሓደ ኢዩ።

ስለዚ ንመሰልን ክብርን ደው ኢልና ንወረርቲ ክንምክቶም እውከሰኩም ኣለኹ። ብተወሳኺ ኣቕድም ኣቢሊ ኣብ ዝሓለፈ ዓንቀጻይ ኤርትራ ንትግራዎት እንታይ ከምዝነበረትን ጥራይ ዘይኩነስ ኣብ ቍጠባ፡ ኣብ ስነ ኪነት ኣብ ዝተፈላለዩ ጽፍሕታት ምዕባላ እንታይ ግደ ከም ዝነበርም ኣዘኻኸረ ኢዩ። ምሕጽንታ ናይ ዝውረር ዘሎ ህዝቢ ከቢድ ታሪኻዊ ጽዕነት ስለ ዝኾነ ንኹልና ክኸብደና ይግባእ። ብዝተረፈ ኣነ ብውጉይ ውጽኢት ብዓል ኢሳያስ ብዓንተብኡ ሓደገኛ ምጅኑን ንድቅሰሉ ጉዳይ ከምዘይኩነን ንምእማት ዝኣክል ኣቕዲመ ብ 1985 ዝደረሰኩዎ ግጥመይ ብወናም ምንግስተ ሰማይ የዋርሶ ብሓረግ እንተድኣ ኹይኑ ትግራዊ ብሃገርነት ግን ነቕ ዘይብል ኤሪትራዊ ናይ ፖሊስ ደራፋይ ዝነበረን ሜዳ ንሃገሩ ዝወረደን ሓው ዩኑስ ኢብራሂም ኩርምቲ ኣንበሳ እትብል ኣብ ቦለኛ ዓዲ ጥልያን ከይተረድኡዎ ዝተደርፈት ጌረ ንሎሚ ወድሓንኩም።

ኩርምቲ ኣንበሳ

1985 ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)

ኣዝማች፡- ደቂሱ'ዩ ኢልኩም ኣይተላግጹ

ኩርምቲ አንበሳ ዓጽሚ መወጹ

ጎደሎ አጻብዕቶም ዘይጭብጡ ዋልታ
ሕብብእ አመሎም ሰላሕ ባይታ-ባይታ
አብ ባሕሪ እንተኸዱ ሰበባ ዝግግቶም
አብ መሬት እንተበሉ ጸጸር ዝምክቶም
አዝመኛቶ፡- ደቂሱ ዲ.ልኩም አይተላግጹ

ኩርምቲ አንበሳ ዓጽሚ መወጹ

ወፈራ ርቡዳት ዕግርግረ ልማዱ
ገለ ከዩፍረኸስ ገዝኸኩም ኪዱ
ዘይፈለዩ ገና ዘይኣተ አብ አልባ
ምንሞ ክቐርቦ ሕርኸራኽ ዘረባ

አዝመኛቶ፡- ደቂሱ ኢዩ ኢ.ልኩም አይተላግጹ

ኩርምቲ አንበሳ ዓጽሚ መወጹ

ከም ቆጽሊ ትንባኸኦ ዕላምኦም ትኪ
ዘምልእ ዘይብሎም በዘይካ ዝንኪ
ሩባ ዘይሳገር ንውሕጅ ዝጽብ
ጽላሉ ዝድርቢ ማይ እንዳሰረብ

አዝመኛቶ፡- ደቂሱ ኢዩ ኢ.ልኩም አይተላግጹ

ከሩርምቲ አንበሳ ዓጽሚ መወጹ

ጸቢብ ሐሳባቱ አርሒቕ ዘይጥምት

ናይ ዓውዱ ገዲፉ ዘይረብሕ ዝሸምት

ገዛ ከይኣተወ ኣብ ግዳም ይድርበ

ትሕዝቶ ድኹማት ንመካራ ይጸበ

ኣዝማች፡- ደቂሱ ኢዩ ኢልኩም ኣይተላግጹ

ከሩርምቲ አንበሳ ዓጽሚ መወጹ

እያ ትብል ነይራ'ሞ፡ ካብ ዝፈራህናዮ ስለ ዘይወጸእና ሎሚ ዝድቅስ ንዲሞክራሲያዊ መሰላት ዝርምስ እምበር ንህዝቢ ዝድብስ ስለዘይኮነ ታሪኽ ዝደግሙ ወረርቲ ብዘይድቅሱ ተቓለስቲ ከም ዝስዓሩ ክንገብር ኣለና።

ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)